

บทวิจารณ์หนังสือ

**Second Language Acquisition Myths:
Applying Second Language Research to Classroom Teaching**
Steven Brown and Jenifer Larson-Hall

Ann Arbor: University of Michigan Press, 2012, 199 หน้า ราคา 1,560 บาท

ศักดิ์สิทธิ์ แสงบุญ*

นับตั้งแต่ศาสตร์การเรียนรู้ภาษาที่สอง (Second Language Acquisition) ถือกำเนิดขึ้นในแวดวงวิชาการในราวทศวรรษที่ 1960 กล่าวได้ว่าการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ในบริบทการเรียนการสอนอย่างกว้างขวางและครอบคลุมมิติต่าง ๆ ของการเรียนรู้ภาษาที่สอง ไม่ว่าจะเป็นทางด้านไวยากรณ์ คำศัพท์ การใช้ภาษาในบริบทสังคมวัฒนธรรมต่าง ๆ และการสอนภาษาต่าง ๆ เป็นภาษาที่สอง แต่กระนั้นข้อเท็จจริงที่ว่าเรายังไม่มีคำตอบที่แน่ชัดต่อประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นข้อถกเถียงในการเรียนรู้ภาษาที่สอง เช่น ทำไมผู้ที่เรียนภาษาที่สองส่วนใหญ่มักไม่ประสบความสำเร็จในการใช้ภาษาที่สองหรือ ในการเรียนภาษาที่สองนั้นผู้เรียนควรจะได้รับ การแก้ไขข้อผิดพลาดในรูปแบบภาษาที่ใช้อย่างทันท่วงทีหรือไม่ เป็นต้น กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การเรียนรู้ภาษาที่สองยังคงเป็นเรื่องที่สามารถอภิปรายได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ประกอบกับคนทั่วไปก็ยังคงยึดติดกับ “ความเชื่อที่เชื่อสืบต่อกันมา” (Myth) เกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สอง เช่น ถ้าเริ่มเรียนภาษาที่สองตั้งแต่อายุยังน้อยจะมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าเมื่อเรียนตอนอายุมากแล้ว หนังสือเรื่อง *Second Language Acquisition Myths: Applying Second Language Research to Classroom Teaching* ซึ่งเขียนโดย Steven Brown and Jenifer Larson-Hall, Youngstown State University and Kyushu University เป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับผู้สนใจติดตาม “ความเชื่อที่เชื่อสืบต่อกันมา” เกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สอง เพราะเนื้อหาและวิธีการนำเสนอเป็นในลักษณะของการเชิญชวนให้คิดต่อและให้ค้านกลับ

เนื่องจากหนังสือเล่มนี้เน้นเรื่อง “ความเชื่อที่เชื่อสืบต่อกันมา” เป็นสำคัญ ผู้เขียนจึงตั้งชื่อ บทอ่านทั้งแปดบทตาม “ความเชื่อที่เชื่อสืบต่อกันมา” ประกอบด้วย

1. เด็กเรียนรู้ภาษาที่สองได้เร็วกว่าและง่ายกว่าผู้ใหญ่
2. ผู้ที่รู้สองภาษาอย่างแท้จริง (หรือทวิภาษา) คือผู้ที่พูดภาษาทั้งสองภาษาได้อย่างสมบูรณ์แบบเท่าเทียมกัน
3. เพียงแค่อาศัยการฟังและการอ่านคุณก็สามารถเรียนรู้ภาษาที่สองได้

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

4. การฝึกซ้ำแล้วซ้ำเล่าเท่านั้นที่จะประสบความสำเร็จ
5. ผู้เรียนภาษาที่สองเรียนและจดจำสิ่งที่พวกเขาได้รับการสอน
6. ผู้เรียนภาษาที่สองได้ประโยชน์เสมอจากการแก้ไขข้อผิดพลาด
7. ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นปัจจัยหลักในการเรียนรู้ภาษาที่สอง
8. การเรียนรู้ภาษาที่สองก็คือการเรียนรู้เรื่องไวยากรณ์ภาษา

แต่ละบทแบ่งเป็นสามตอน ตอนที่หนึ่งกล่าวถึงกรณีปัญหาในการเรียนภาษาที่เกิดขึ้นจริง จากนั้นในส่วนที่สองผู้เขียนกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจจะเสริมหรือค้านกรณีปัญหาที่กล่าวไว้ในตอนแรก และตอนสุดท้ายของแต่ละบทกล่าวถึงสิ่งที่สามารถนำไปปฏิบัติได้เพื่อจะแก้ไขกรณีปัญหาที่กล่าวไว้ในตอนแรก ทุกบททั้งแปดบทจะมีโครงสร้างแบบเดียวกันนี้ตลอด ลักษณะการวางโครงเรื่องดังกล่าวทำให้หนังสือเล่มนี้มีความเป็นทางการและไม่เป็นทางการไปพร้อม ๆ กัน เข้าทำนองเป็นทั้งหนังสือ “how to” และตำราว่าด้วยทฤษฎีไปในคราวเดียวกัน

บทที่หนึ่งมีข้อสรุปว่าทั้งเด็กและผู้ใหญ่มีความสามารถในการเรียนรู้ภาษาดีพอ ๆ กัน แม้ว่าในบางกรณีเด็กอาจจะเรียนรู้ภาษาที่สองได้เร็วกว่าผู้ใหญ่ เช่นเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีตัวอย่างภาษาที่ต้องตลอดเวลาให้เด็ก ความสามารถในการรับรู้ของผู้ใหญ่ไม่ด้อยไปกว่าการเรียนรู้ของเด็ก แต่ “ความเชื่อที่เชื่อสืบต่อกันมา” ว่าเด็กเรียนภาษาได้เร็วกว่าและแม่นยำกว่าผู้ใหญ่ นั้น ก็เพราะว่าเด็กมีเวลาในการซึมซับภาษาได้นานกว่าและมากกว่าผู้ใหญ่โดยทั่วไปจะได้รับ สิ่งที่ผู้อ่านได้จากการอภิปรายบทที่หนึ่งนี้ก็คือ อย่าเพิ่งท้อถอยว่าจะเรียนภาษาไม่ได้สำเร็จเพียงเพราะว่าเริ่มต้นช้าไป

บทที่สองกล่าวถึงสภาพการเป็นทวิภาษา “ความเชื่อที่เชื่อสืบต่อกันมา” ในแง่นี้ก็คือผู้ที่ใช้ภาษาในลักษณะการเป็น “ทวิภาษา” นั้นจะรู้ทั้งสองภาษาได้อย่างยอดเยี่ยมเหมือนกับเจ้าของภาษาทั้งสองภาษา ข้อเท็จจริงก็คือระดับความรู้ในทวิภาษาจะไม่สมบูรณ์แบบ แต่ผู้ที่รู้ทวิภาษาจะมีระดับความสามารถในทั้งสองภาษาเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทการใช้ภาษา หลักฐานที่ประกอบข้อเสนอนี้ของผู้เขียนคือ เรื่องของคำศัพท์ กล่าวคือ เด็กที่เป็นแบบทวิภาษาจะรู้คำศัพท์ของทั้งสองภาษานั้นไม่มากเท่ากับเด็กที่พูดภาษาหนึ่งในสองภาษานั้นในฐานะเป็นเจ้าของภาษานั้นอย่างสมบูรณ์แบบ แนวคิดนี้ของผู้เขียนสามารถตีความได้ว่า เป็นการเสียเวลาเปล่าที่จะคาดหวังว่าเมื่อเด็กอยู่ในสภาพทวิภาษาแล้ว ภาษาทั้งสองของเด็กจะมีความสมบูรณ์แบบอย่างไม่มีที่ติ สิ่งนี้เป็นเพียง “ความเชื่อที่สืบต่อกันมา” และไม่ควรยึดถือเป็นสรณะในการเรียนรู้ภาษาที่สอง อุปมาเทียบได้กับความพยายามที่จะสร้างผู้พูดภาษาที่สองได้อย่างสมบูรณ์แบบไม่มีที่ติ อันเป็นความพยายามท่ามกลางทะเลลึกที่มองไม่เห็นฝั่ง

บทที่สามถือเป็นการตอบโต้กลับ “ความเชื่อที่เชื่อสืบต่อกันมา” ว่าการพัฒนาทักษะภาษาที่สองนั้น อาศัยเพียงแค่ได้ฟังและอ่าน (ได้ข้อมูลป้อนเข้าตามความหมายของ Krashen) นั้นก็เพียงพอ เพราะจากงานวิจัยหลายต่อหลายชิ้นในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมายืนยันตรงกันว่า การฟังและการอ่านนั้นจำเป็นสำหรับการสร้างพื้นฐานทางภาษาที่มั่นคง แต่ไม่เพียงพอสำหรับการที่

ผู้เรียนจะพัฒนาทักษะภาษาที่สองได้อย่างถูกต้องแม่นยำ การฟังและการอ่านสิ่งที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่ไม่อาจละเลยได้แต่กิจกรรมทั้งสองประการนี้ไม่พอที่จะเอื้อให้ผู้เรียนภาษาใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง เพราะผู้เรียนต้องมีโอกาสได้ใช้ภาษาและได้รับการแก้ไขภาษาตามบริบทจริง ทั้งนี้การแก้ไขภาษาต้องกระทำอย่างมีชั้นเชิงและต้องไม่พรับเพรื่อ

สำหรับบทที่สี่นั้นผู้เขียนเน้นประเด็นเรื่องกลไกการสังเกตรายละเอียดในตัวภาษา (noticing) ซึ่งมีความสำคัญยิ่ง โดยผู้เขียนอ้างอิงงานวิจัยที่ชี้ชัดว่า กระบวนการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนภาษาที่สองใช้ กลไกการสังเกตรายละเอียดในตัวภาษา จะทำให้เกิดประสิทธิผลในการเรียนภาษาที่สองเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ผู้เขียนยกตัวอย่างกลไกดังกล่าวเช่น input enhancement, processing instruction, planning, repetition, and output

บทที่ห้ากล่าวถึงประเด็นที่ถกเถียงกันตลอดในเรื่องการเรียนการสอนภาษาที่สองคือทำไมผู้เรียนจึงไม่สามารถที่จะจดจำและเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับภาษาที่พวกเขาได้รับการสอนไปแล้ว เช่น เรื่องไวยากรณ์หรือการออกเสียงคำต่าง ๆ ผู้เขียนเสนอว่าทั้งครูและนักเรียนต้องทำความเข้าใจก่อนว่าการเรียนรู้ภาษาต้องใช้เวลา ต้องฝึกฝนซ้ำ ๆ ความสำเร็จในเรื่องการเรียนภาษาที่สองไม่สามารถเกิดได้เพียงชั่วข้ามคืน และครูก็อย่าไปคาดหวังว่านักเรียนจะต้องเข้าใจและใช้ไวยากรณ์ที่สอนไปได้ทันที ทุกอย่างก็ต้องใช้เวลาทั้งนั้น อันที่จริงประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาที่สองรู้ถึงปัญหา “คลาสสิก” นี้ทั้งนั้น การที่ผู้เขียนนำเอาประเด็นเหล่านี้มาอภิปรายซ้ำก็เพื่อจะเป็นการเตือนผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายว่าอย่าด่วนสรุปว่า จะต้องสอนหรือเรียนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งเท่านั้น

บทที่หกกล่าวถึง “ความเชื่อที่เชื่อสืบต่อกันมา” ว่าผู้เรียนภาษาที่สองจะได้รับประโยชน์จากการแก้ไขข้อผิดพลาดในภาษาที่สองเสมอว่า ไม่มีงานวิจัยชิ้นใดสนับสนุนแนวคิดที่ว่า การแก้ไขภาษาตลอดเวลาในทุก ๆ บริบทจะนำไปสู่การเรียนรู้อาษาที่สอง อันที่จริงแล้ว การแก้ไขข้อผิดพลาดในตัวภาษานั้นควรเลือกทำตามความรุนแรงของปัญหาและทักษะภาษา ในกรณีของทักษะการพูด การแก้ไขในประเด็นที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความเข้าใจผิดในการสื่อสารอาจจะส่งผลดี แต่สำหรับทักษะการเขียนแล้วการแก้ไขข้อผิดพลาดทางภาษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับไวยากรณ์ แต่ยังเกี่ยวพันกับวัฒนธรรมด้วยเพราะว่าการเขียนคือการคิดและมีระบบที่เฉพาะผันแปรไปตามแต่ละวัฒนธรรม ส่งผลให้ความพยายามที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดในการเขียนเป็นเรื่องที่ทำทนายไม่สิ้นสุด

บทที่เจ็ดว่าด้วยเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลในความสำเร็จเรื่องเรียนภาษาที่สอง ผู้เขียนเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยังสรุปลงตัวไม่ได้แน่ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นเรื่องความถนัดทางภาษาหรือแรงจูงใจ เช่นแม้ว่าเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเป็นปัจจัยสำคัญ แต่ก็ไม่ได้ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในเรื่องความสำเร็จของการเรียนภาษาที่สอง เพราะปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคลในความสำเร็จดังกล่าวนั้น อาจจะมาจากเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกัน วิธีการเรียนรู้ภาษาที่สอง หรือ บุคลิกภาพของผู้เรียน ผู้เขียนจึงขอไม่สรุปเรื่องนี้และคิดว่าในอนาคตเราอาจจะหาคำตอบเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ในที่สุด

ในบทที่แปดผู้เขียนอภิปราย “ความเชื่อที่เชื่อสืบต่อกันมา” ที่เกี่ยวข้องกับวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatics) โดยเน้นว่าในการเรียนภาษาที่สองนั้น ผู้เรียนต้องเรียนรู้รายละเอียดของภาษาที่มากกว่าไวยากรณ์และต้องคำนึงถึงการใช้รูปแบบภาษาต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทการใช้ภาษา ทั้งนี้ในบทนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สองสองทฤษฎีคือ emergentism และ cognitive grammar ซึ่งทั้งสองประการนี้เน้นเรื่องการใช้ไวยากรณ์ตามที่ปรากฏในบริบทจริง อันเป็นทิศทางเดียวกันกับทฤษฎี soci-cultural theory (Lantolf, 2000) ในส่วนนี้ผู้เขียนมองว่าการเรียนการสอนภาษานั้นควรมีกิจกรรมที่บูรณาการความรู้และทักษะการใช้ภาษาให้สอดคล้องกับบริบทการใช้ภาษาให้มากที่สุด จะเห็นได้ว่าข้อเสนอนี้ไม่ใช่แนวคิดใหม่ เพราะวิธีการสอนภาษา ตำราภาษาและกิจกรรมในชั้นเรียนนั้น ก็ดำเนินการในลักษณะนี้อยู่ไม่มากนักน้อย ดังนั้นการที่ผู้เขียนเน้นเรื่องนี้ก็อีกก็เป็นเพียงการเตือนความจำมากกว่าการจะเสนอวิธีการใหม่ ๆ ในการสอนภาษา เป็นการเตือนความจำความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้ภาษาที่สองที่จะไม่หวนกลับไปสู่วิธีการเดิม ๆ เช่น ไวยากรณ์และแปล

ประการสุดท้าย หนังสือเล่มนี้ไม่ได้กล่าวถึง “ความเชื่อที่เชื่อสืบต่อกันมา” ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์เรื่อง World Englishes หรือ “นานาชาติอังกฤษโลก” (พจี ยุวชิต, 2555) โดยเฉพาะประเด็นสำคัญว่ารูปแบบภาษาที่สองของผู้เรียนนั้นควรจะอธิบายด้วยแนวคิดเรื่อง “interlanguage” (Selinker, 1972 cited in Block, 2003) หรือสมควรที่จะพิจารณาว่าเป็นระบบและการพัฒนาในตัวเองตามแนวคิดเรื่อง English as a lingua franca (Seargeant, 2012).

สรุป หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับผู้ที่เพิ่งเริ่มศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง เช่น นักศึกษาวิชาเอกทางด้านการสอนภาษาอังกฤษหรือการศึกษาภาษาที่สอง ผู้เชี่ยวชาญในสาขาไม่น่าจะได้รับประโยชน์สูงสุดหรือความรู้ใหม่ ซึ่งการที่พูดเช่นนั้นก็ไม่ได้หมายความว่าหนังสือเล่มนี้ เพราะอย่างที่กล่าวไว้ตอนต้น หนังสือมีลักษณะเป็นแบบ “how to” เข้าทำนองอ่านเล่นแต่เอาจริง

เอกสารอ้างอิง

- พจี ยุวชิต. (2555). ศาสตราจารย์ท่านผู้หญิง นพคุณ ทองใหญ่ ณ อยุธยา กับภาควิชาภาษาอังกฤษ. *ร้อยปีศาสตราจารย์: บรรณารักษ์ ร้อยปีศาสตราจารย์*. กรุงเทพฯ ฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Block, D. (2003). *The Social Turn in Second Language Acquisition*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Lantolf, J. (2000). *Sociocultural Theory and Second Language Learning*. (Ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Seargeant, P. (2012). *Exploring World Englishes: Language in a Global Context*. London: Routledge.